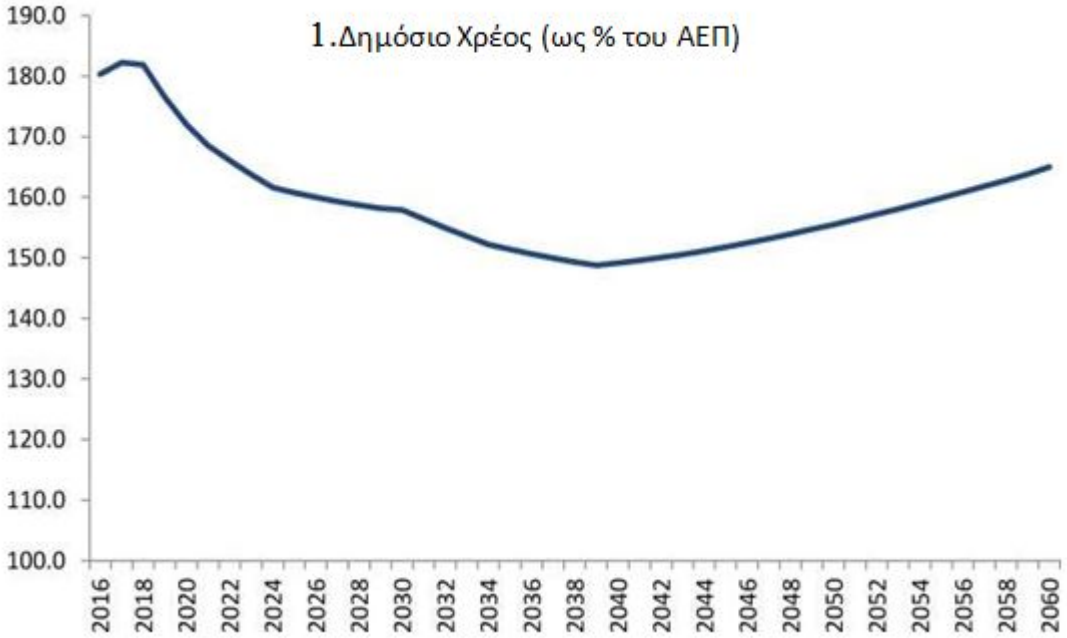
Του **Αλέξανδρου Καπακτσή**

Ενδιαφέροντα στοιχεία βρίσκει κάποιος στα οικονομικά δελτία, περιοδικά και μελέτες των ελληνικών[1] τραπεζών. Σε μια πρόσφατη μελέτη της τράπεζας Πειραιώς με τον "αισιόδοξο", ενδιαφέροντα και περιεκτικό τίτλο *"Βραχυχρόνια Μέτρα Βιωσιμότητας Χρέους: Το τέλος της αρχής και όχι η αρχή του τέλους"*[2] εξετάζονται σενάρια σχετικά με την εξέλιξη του χρέους, του δημόσιου χρέους για να ακριβολογούμε, εάν ληφθούν ορισμένα ήπια μέτρα που χωράνε στη λογική των δανειστών.

Ξεκινώντας από τις εξής βασικές παραδοχές – που είναι αυθαίρετες αλλά ας θεωρήσουμε ότι εδράζονται σε προηγούμενα ιστορικά δεδομένα ή μακροοικονομικά μεγέθη "κλασικής" εξέλιξης – για την πορεία του ελληνικού καπιταλισμού:

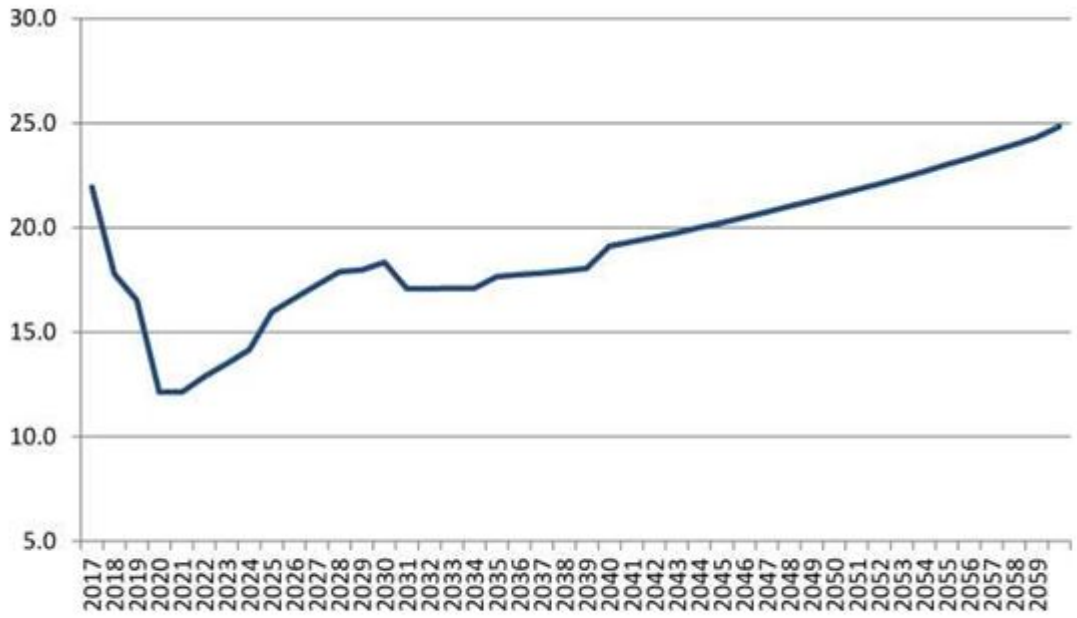
- Η ελληνική οικονομία βραχυπρόθεσμα θα αναπτύσσεται με ρυθμούς από 2,5% έως 3% ενώ μακροπρόθεσμα κοντά στο 1,2%

- Κατά συνέπεια το 2060 το ονομαστικό ΑΕΠ θα ανέρχεται στα €728 δισεκ. ενώ το πραγματικό σε €336 δισεκ..

• Τα πρωτογενή πλεονάσματα διατηρούνται στο 3,5% έως το 2029 ενώ στη συνέχεια μειώνονται σταδιακά στο 1,5%.

• Χωρίς παρεμβάσεις και με την υπόθεση ότι η Ελλάδα μπορεί και χρηματοδοτείται από τις αγορές με επιτόκιο 5% και από τον ESM με επιτόκιο 3,3%, το ελληνικό χρέος το 2060 θα ανέρχεται σε 165% του ΑΕΠ δηλαδή σε €1,2 τρισεκ..(εικόνα 1)

• Με βάση την υπόθεση ότι σταδιακά μέχρι το 2060 το τμήμα του χρέους που ωριμάζει θα χρηματοδοτείται με επιτόκια αγοράς **οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες αναμένεται μεσοπρόθεσμα να ξεπεράσουν το 15% του ΑΕΠ (συμπεριλαμβανομένων εντόκων γραμματίων) και θα ανέλθουν σε επίπεδα πάνω από 20% μακροπρόθεσμα φτάνοντας το 2060 κοντά στο 25%.**

Ακαθάριστες Χρηματοδοτικές Ανάγκες
(ως % του ΑΕΠ)

.....
....

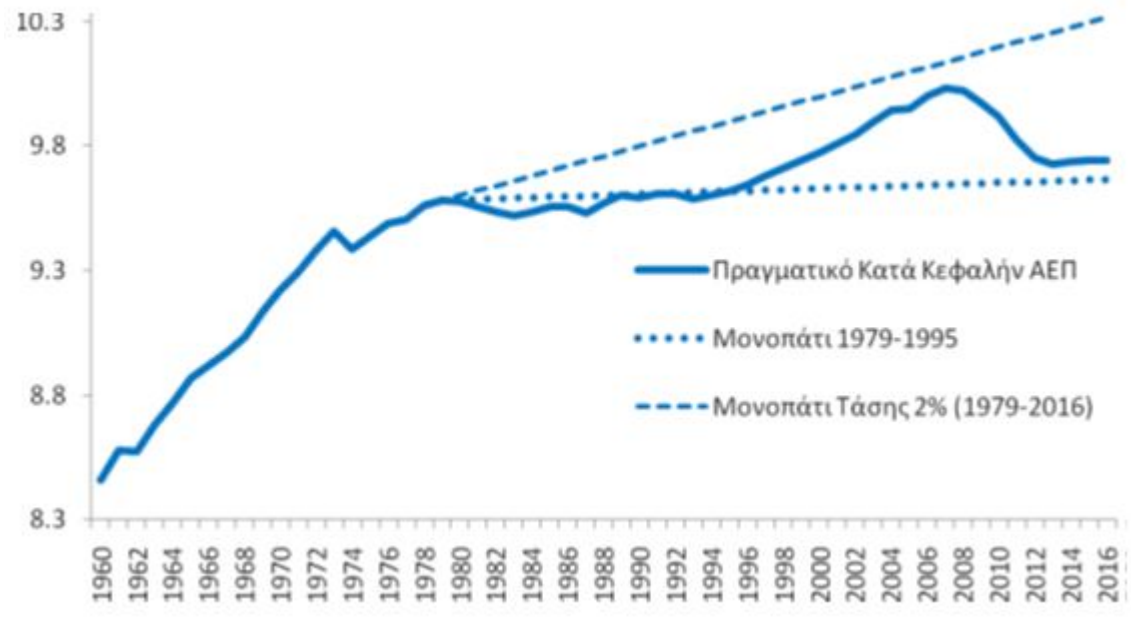
Στη μελέτη εξετάζονται τρία διαφορετικά σενάρια:

1. Επιμήκυνση διάρκειας αποπληρωμής δανείων EFSF κατά 4 χρόνια.
Η επίπτωση του σεναρίου στο σύνολο των ακαθάριστων χρηματοδοτικών αναγκών (ως % του ΑΕΠ) είναι περιορισμένη και αποτυπώνεται μετά το 2037 φτάνοντας το 2060 το 24,4 % του ΑΕΠ από 24,8% στο βασικό σενάριο.

2. Με βάση το σενάριο 1 υποθέτοντας ταυτόχρονα ότι ένα σημαντικό κομμάτι του χρέους προς την ΕΕ ύψους €42 δισεκ. αποπληρώνεται με σταθερό επιτόκιο 1,25 % μέχρι την λήξη του. Με βάση το σενάριο 2 το σύνολο των ακαθάριστων χρηματοδοτικών αναγκών (ως % του ΑΕΠ) περιορίζεται σε σχέση με το βασικό όμως διατηρείται πάνω από το 20% του ΑΕΠ μακροπρόθεσμα φτάνοντας το 2060 το 22,8% του ΑΕΠ.

3. Με βάση το σενάριο 1 υποθέτοντας ταυτόχρονα ότι ένα σημαντικό κομμάτι του χρέους προς την ΕΕ ύψους €120 δισεκ. αποπληρώνεται με σταθερό επιτόκιο 1,25 % μέχρι την λήξη του. Η επίπτωση του σεναρίου στο σύνολο των ακαθάριστων χρηματοδοτικών αναγκών (ως % του ΑΕΠ) είναι σημαντική, καθώς φαίνεται μεσοπρόθεσμα να διατηρείται κοντά στο 15% του ΑΕΠ και να παραμένει κάτω από 20% μακροπρόθεσμα.

Πραγματικό Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ (Λογαριθμική Κλίμακα) [3]

Πηγή: (α) AMECO – Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (β) Eurobank Research.
Σημείωση: (α) η μετατροπή του πραγματικού ΑΕΠ σε κατά κεφαλήν μέγεθος έχει γίνει με τη χρήση της χρονολογικής σειράς του συνολικού
πληθυσμού, (β) λόγω λογαριθμικής κλίμακας, η κλίση των καμπυλών αποτυπώνει την ποσοστιαία μεταβολή του κάθε μεγέθους.

.....

Ανοίγοντας μια παρένθεση το ΔΝΤ στην τελευταία γνωστή έκθεση του είναι πολύ πιο απαισιόδοξο. **Το δημόσιο χρέος χαρακτηρίζεται μη βιώσιμο.** Το 2016 το χρέος αναμένεται να αυξηθεί στο 183,9% του ΑΕΠ (2015: 179,4%), ενώ με βάση το βασικό σενάριο, το 2020 αναμένεται στο 170% του ΑΕΠ για να περιοριστεί στο 164% το 2022, αλλά να φτάσει στο 275% το 2060. Ταυτόχρονα, οι χρηματοδοτικές ανάγκες θα ξεπεράσουν το όριο του 15% του ΑΕΠ το 2024 και το 20% το 2031 για να φθάσουν κοντά στο 33% το 2040 και κοντά στο 62% το 2060.

Προτείνει μια ουσιαστική αναδιάρθρωση του χρέους από την πλευρά της Ευρωζώνης, να περιλαμβάνει μέτρα όπως:
Παράταση έως το 2040 της περιόδου χάριτος, δηλαδή παράταση κατά 6 χρόνια των δανείων του ESM και κατά 17 έως 20 ετών για τα διακρατικά δάνεια και τα δάνεια του EFSF.
Παράταση του χρόνου λήξης των δανείων έως το 2070, το οποίο οδηγεί σε παράταση του χρόνου αποπληρωμής των διακρατικών δανείων κατά 30 χρόνια, κατά έως και 14 χρόνια για τα δάνεια του EFSF και κατά 10 χρόνια για τα δάνεια του ESM.
Αναβολή στην καταβολή τόκων έως το 2040 για το σύνολο των δανείων (διακρατικά, ESM, EFSF). Η αποπληρωμή τους με τόκο προτείνεται να πραγματοποιηθεί με ισόποσες δόσεις έως το 2070.

Στη μη αύξηση του επιτοκιακού περιθωρίου και την επιστροφή κερδών από τα ομόλογα SMP και ANFA’s από το 2017.
“Κλείδωμα” του επιτοκίου στα δάνεια του EFSF και του ESM (περίπου για ποσό €200 δισεκ. ή το 113% του ΑΕΠ) για 30 χρόνια, σε επίπεδο που δεν θα υπερβαίνει το 1,5%.[4]

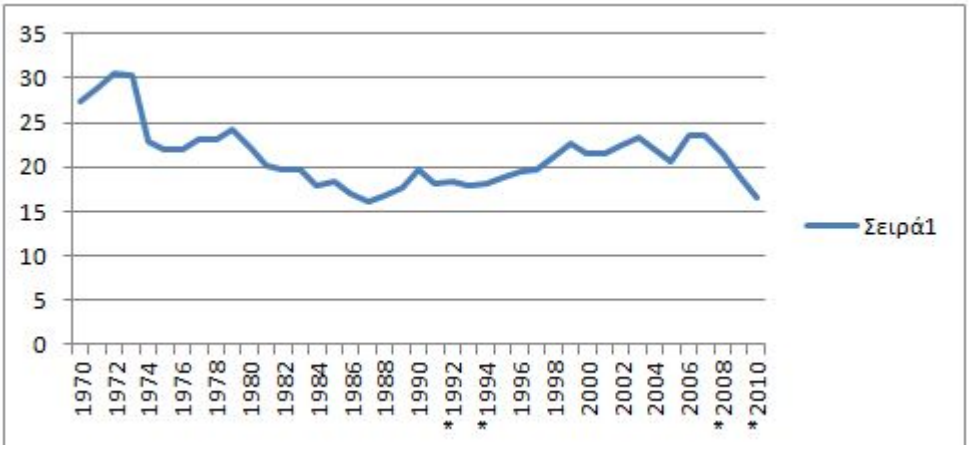
Αυτό που δε μας λέει η “αισιόδοξη” πρώτη μελέτη της Πειραιώς είναι αν μπορεί να βγει από τη νεκροφάνεια ο ελληνικός καπιταλισμός με αυτούς τους όρους ή θα σέρνεται για πολλές δεκαετίες αφανίζοντας μες στη μιζέρια τους εργαζομένους και τα παιδιά τους. Βέβαια αυτούς δεν τους ενδιαφέρει αυτό αλλά να δημιουργηθούν οι κατάλληλοι όροι

αναπαραγωγής του κεφαλαίου που έχουν διαταραχθεί σοβαρά. Θα αναφέρουμε με την ευκαιρία ότι και στις δύο περιόδους μεγάλης φάσης ανόδου 1932-1939 και 1963-1973 **το κόστος εξυπηρέτησης του εξωτερικού χρέους είχε μειωθεί σημαντικά,** αν και ο Μεταξάς μετέβαλε την αρχική καταβολή του 30% των τόκων επί Βενιζέλου και 35% επί Τσαλδάρη σε 40% και 43%, πάλι η ανάσα που πήρε ο προϋπολογισμός ήταν σημαντική, στη δε δεύτερη περίοδο μετά τις συμφωνίες ντροπής του 62-64 των κυβερνήσεων Καραμανλή-Παπανδρέου πάλι το κόστος ήταν αρκετά χαμηλό σε σχέση με το παρελθόν και το παρόν.

Μετά την τελευταία συνάντηση της Κριστίν Λαγκάρντ με την Άνγκελα Μέρκελ για την οποία δεν ανακοινώθηκε επίσημα τίποτα, ενώ θέμα της ήταν το “ελληνικό πρόβλημα”, η πρώτη δήλωσε[5] στο γερμανικό πρακτορείο ARD: «Προφανώς, το δεύτερο σκέλος είναι **το επίπεδο χρέους που μπορεί να αντέξει η χώρα** και η ορθή αναδιάρθρωσή του. Ο όγκος της αναδιάρθρωσης θα εξαρτηθεί ξεκάθαρα από το πόσες μεταρρυθμίσεις έχουν υλοποιηθεί, πόση πρόοδος έχει υπάρξει και πόσο ισχυρή είναι η ελληνική οικονομία στο τέλος του προγράμματος» και συμπλήρωσε:

«Αυτό που θα χρειαστεί δεν είναι ένα κούρεμα, εάν υλοποιηθούν οι μεταρρυθμίσεις, αλλά σημαντική **επέκταση των ωριμάνσεων, σημαντική μείωση των επιτοκίων** και αυτά θα πρέπει να συζητηθούν με λεπτομέρειες, καθώς θα σημειώνεται πρόοδος στο μέτωπο των μεταρρυθμίσεων». Σε απλά ελληνικά σημαίνει ότι: ξεζουμίζουμε όσο αντέξουν τους εργαζόμενους που με το αίμα τους καλύπτουν τις δημοσιονομικές ανάγκες και αναλόγως του αποτελέσματος θα προχωρήσουμε σε αύξηση του χρονικού διαστήματος αποπληρωμής και μείωσης των επιτοκίων. Μόνο που σενάρια τέτοιας “διεξόδου” έχουν εξετασθεί όπως αναφέραμε στην αρχή και οι προβλέψεις είναι δυσοίωνες.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΑΓΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 1970-2010[6]
σε εκατ. δραχμές σε σταθερές τιμές 1970.
Μετά το 1996 σε εκατ. ευρώ και τρέχουσες τιμές.

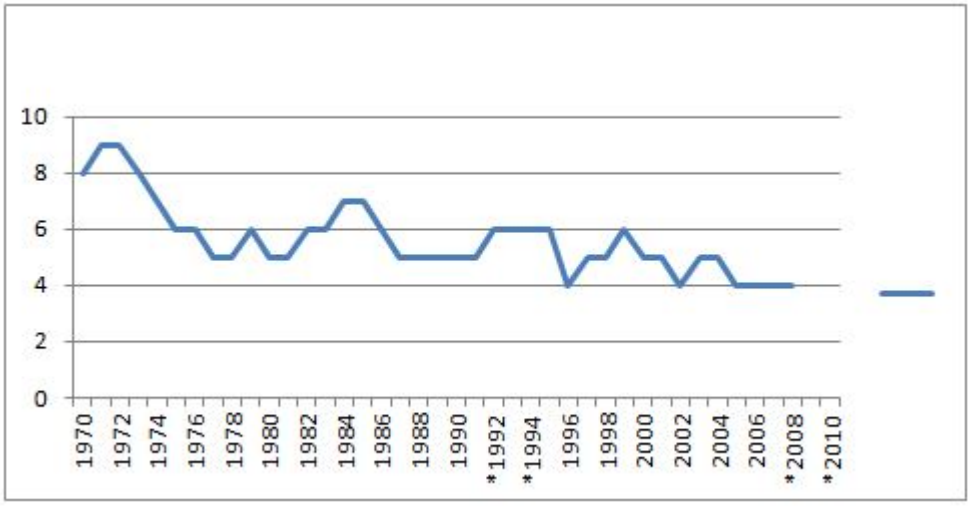
***προσωρινά στοιχεία για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου και ΑΕΠ. Από το 1996 και μετά σαν δημόσιες δαπάνες αναφέρονται μόνο οι δημόσιες επενδύσεις μέσω του προϋπολογισμού.**

.....

Το 2015, έπειτα από 6 χρόνια βαθιάς ύφεσης και 2 χρόνια στασιμότητας (το 2016 θα είναι το 3ο) τα προαναφερθέντα μεγέθη διαμορφώθηκαν ως κάτωθι: ιδιωτική κατανάλωση 69,91% ή €122,83 δις, δημόσια κατανάλωση 20,11% ή €35,34 δις, ακαθάριστος σχηματισμός πάγιου κεφαλαίου 11,55% ή €20,28 δις (ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου 9,83% ή €17,27 δις), εξαγωγές 31,92% ή €56,07 δις και εισαγωγές 31,77% ή €55,82 δισ.[7]

Αν δούμε το μέγεθος των επενδύσεων για μια μακρόχρονη περίοδο και το συγκρίνουμε με το αναιμικό 11,55% (2016) αντιλαμβανόμαστε ότι δεν είμαστε σε καμιά πορεία εξόδου από την κρίση όπως ισχυρίζονται διάφορα κυβερνητικά στελέχη. Για να προκύψει κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο σε μια πρώτη φάση να υπάρξει σχεδιασμός και πακτωλός δημοσίων επενδύσεων που να λειτουργήσουν σαν ατμομηχανή σε λιμνάζοντα κεφάλαια που έχει φυγαδεύσει η αστική τάξη στο εξωτερικό ή έχει κρύψει και κρύβει με κάθε είδους τρόπο.

Ποσοστό δημόσιων επενδύσεων επί του ΑΕΠ

Όταν με το πιο ευνοϊκό σενάριο το 15 έως 20% του ΑΕΠ θα διατίθεται για την εξυπηρέτηση του χρέους τι θα μείνει για να διατεθεί προς την κατεύθυνση των προαναφερομένων επενδύσεων; Γίνεται πλέον φανερό σε όλους τους κύκλους της αστικής τάξης και διανόησης ότι δεν μπορεί να αναταχθεί η κερδοφορία του συνολικού κεφαλαίου σε συνθήκες δημοσιονομικής ασφυξίας. Και εφόσον το αντίπαλο δέος, το εργατικό κίνημα φαίνεται προς το παρόν ανήμπορο να παρέμβει για μια εργατική διέξοδο από την κρίση ξεθαρρεύουν και αρχίζουν και περνάνε από τη φάση “πάμε όπως ξέραμε” στη φάση να δούμε εναλλακτικές λύσεις. Λύσεις εκτός του ασφυκτικού πλαισίου που έχουν διαμορφώσει ο δανειστές και οι παρατρεχάμενοι τους.

Είναι χαρακτηριστικές οι απόψεις που διατυπώνει ο ΣΕΒ στο επετειακό του δελτίο του Ιανουαρίου με τίτλο “2017: Annus Mirabilis ή Horribilis; Η επιλογή είναι στα χέρια μας!” Εκφράζουν από τη μια μεριά τις πιο βάρβαρες απόψεις λεηλασίας των εργαζομένων μέσω της κατάργησης όλων των δικαιωμάτων τους, τη διεύρυνση χωρίς όρια των προνομίων τους και την μετατροπή του κράτους σε αποτελεσματικό επιτελικό όργανο των συμφερόντων τους. Επισημαίνουν το δύσκολο περιβάλλον που επιβάλλουν οι δανειστές: “Καθώς η χώρα εισέρχεται στο 8ο μνημονιακό έτος είναι ξεκάθαρο ότι τα μνημόνια καθώς και οι αξιολογήσεις, οι διαπραγματεύσεις και η αβεβαιότητα που τα συνοδεύουν δεν αποτελούν μια παροδική αναστάτωση αλλά πλέον μια μόνιμη, μεσομακροπρόθεσμου ορίζοντα, κατάσταση της χώρας. Η διαρκής εξάρτηση της χώρας από την επιτροπεία μιας ομάδας τεχνοκρατών που, επί της ουσίας, ελέγχουν την καλή εφαρμογή μιας συμφωνίας που συμπληρώνεται υπό τους ασφυκτικούς χρόνους πολιτικών διαπραγματεύσεων υψηλής έντασης αντανακλά ένα κρίσιμο έλλειμμα σχεδιασμού και άσκησης πολιτικής.” Επιθυμούν: ” Μια εθνική στρατηγική

διατυπωμένη από την ελληνική πολιτική ηγεσία, επεξεργασμένη από την ελληνική δημόσια διοίκηση, και στην οποία έχουν συνεισφέρει εποικοδομητικά με τεκμηριωμένα επιχειρήματα και μέσω μιας ουσιαστικής διαβούλευσης φορείς και εκπρόσωποι της παραγωγικής οικονομίας και της κοινωνίας. Δεν αποτελεί άλλωστε τυχαίο γεγονός ότι τα τελευταία 7 χρόνια η πληθώρα δημοσιονομικών μέτρων δεν κατάφερε να μας βγάλει από την κρίση."

Τέλος τολμούν να ψελλίσουν το προφανές: **"Από την άλλη, αν διαιωνιστεί η σημερινή κατάσταση επιτροπείας από ξένους τεχνοκράτες, η συμμετοχή της Ελλάδας στην Ενωμένη Ευρώπη είτε θα παραμείνει στα χαρτιά, με υποκατάσταση της απουσίας ουσιαστικής συμμετοχής από κάποια ειδική επιτροπεία, είτε θα λυθεί κάποια στιγμή μέσω της αποχώρησης της Ελλάδας από την Ευρωπαϊκή Ένωση."**(η υπογράμμιση δική τους). Για να καταλήξει: "Με απλά λόγια, δηλαδή, να ξεπεραστεί η σημερινή κατάσταση στην οποία η χώρα αξιολογείται για τη συμμόρφωση της με τις δημοσιονομικές μεταρρυθμιστικές επιταγές που εξασφαλίζουν τη συμπόρευση της με την υπόλοιπη ευρωζώνη, χωρίς όμως να υπάρχει η ανάλογη ευαισθησία για το γεγονός ότι η ιδιωτική οικονομία δεν απολαμβάνει στην πράξη τα οφέλη της συμμετοχής της χώρας στην Ενιαία Αγορά." Απ' ό,τι φαίνεται θέλουν **προς το παρόν να επαναδιαπραγματευθούν τη θέση τους** αντιλαμβανόμενοι ότι η σημερινή κατάσταση δεν οδηγεί πουθενά ενώ αντιθέτως εγκυμονεί κινδύνους για την στρατηγική επιλογή συμμετοχής της χώρας στην ΕΕ.

Και ενώ 29 καθηγητές οικονομικών συνιστούν Ευρώ[8] προσπαθώντας να κλείσουν το ρήγμα που δημιουργείται οι "αιρετικές" φωνές, εκτός των λίγων γνωστών μαρξιστών ή μαρξιζόντων οικονομολόγων, που αντανακλούν ένα βαθύ υπόγειο λαϊκό ρεύμα δειλά δειλά αρχίζουν και εμφανίζονται.

Ο καθηγητής οικονομικών Διονύσης Χιόνης που πρωτοστατούσε από το πόστο του στην τρομοκρατία για άλλες επιλογές, που έλεγε πχ "Η περίπτωση της μονομερούς χρεοκοπίας είναι κάτι που μπορεί να εκτονώσει προσωρινά τον θυμό μας και την αγανάκτησή μας για την κατάσταση που βρισκόμαστε αλλά παράλληλα είναι βέβαιο ότι θα μετατρέψει άμεσα την Ελλάδα σε Λιβύη, Κούβα ή σε Αλβανία της δεκαετίας του 1970" σήμερα θέλοντας να συμμετέχει στο ρεύμα αναπροσανατολισμού δηλώνει: "Το «Grexit» έρχεται ως ένα αποτέλεσμα των πολλαπλών αδιεξόδων και των λανθασμένων επιλογών που έχουν γίνει, από το 2010. Προσπαθούμε να υλοποιήσουμε έναν οδικό χάρτη, όπου κοινό μυστικό σε όλους τους επαΐοντες, είναι ότι αυτό ο χάρτης δεν βγαίνει πουθενά… Βέβαια υπάρχει «Grexit» στον ορίζοντα και δεν πρέπει να υπάρχει μόνον σαν ατύχημα ή σαν αποτέλεσμα αδιεξόδων, αλλά θα πρέπει να είναι και μια συνειδητή επιλογή στην περίπτωση κατά την οποία, η ελληνική οικονομία χρειάζεται κάποια επιπλέον εργαλεία και όπλα για να βγει από την κρίση.

Το «Grexit» συνοδεύεται με την επιλογή του Εθνικού Νομίσματος. Το Εθνικό Νόμισμα είναι ένα πολύτιμο εργαλείο και ένα πολύτιμο όπλο στην μάχη κατά της ύφεσης και της ανεργίας."[9]

Οι καθαρόαιμοι εκπρόσωποι των πιστωτών όπως ο οικονομικός και πολιτικός εγκληματίας Στουρνάρας, συνεχίζοντας την τρομοκρατία, αλλά και αισθανόμενος πανικό για πιθανή μεταστροφή του κλίματος, προχώρησε σε απίστευτες δηλώσεις: «Το να φύγεις από το ευρώ θα ήταν η απόλυτη καταστροφή. Όλα είναι σε ευρώ. Δεν μιλάμε για υποτίμηση αλλά για αλλαγή νομίσματος θ' αλλάξουν οι ισολογισμοί των τραπεζών. Όλοι θα ζητάνε να πληρωθούν σε ευρώ, θα μας συλλαμβάνουν στα σύνορα, δεν θα μπορούμε να πάμε στο εξωτερικό. Ας ταξιδέψουν στη Βόρεια Κορέα όσοι θέλουν τη δραχμή να δουν πόσο ωραία θα είναι αν το κάνουμε αυτό. Κάτι τέτοιο είναι στην καλύτερη περίπτωση ανόητο. Στη χειρότερη σας αφήνω να το κρίνετε εσείς».[10]

Οι καπιταλιστές της χώρας όμως που ξέρουν να κρίνουν συνεχίζουν να κρατούν **ένα σημαντικό μέρος των κερδών τους στο εξωτερικό,** ετοιμάζοντας εναλλακτικές επιλογές, και ενώ το ξέρουν όλοι παρουσιάζονται τα στατιστικά δεδομένα σαν να πρόκειται για άλλη χώρα πχ: "Συνολικά, η αξία των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών (μαζί με τα καύσιμα) παρουσίασε μείωση κατά 6,1% το 2016, ενώ οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών μειώθηκαν κατά 4,2%.

Οι ταξιδιωτικές αφίξεις αυξήθηκαν κατά 5,1% το 2016, έναντι αύξησης κατά 7,1% το 2015. **Παρά την αύξηση της τουριστικής κινήσεως οι ταξιδιωτικές εισπράξεις μειώθηκαν κατά 6,4%, έναντι αύξησης κατά 5,5% το 2015.** Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στη μείωση της μέσης δαπάνης ανά ταξίδι (-11,3%), εξαιτίας κυρίως της προσφοράς ανταγωνιστικών τιμών και αφετέρου της αλλαγής του μίγματος των ξένων επισκεπτών με αύξηση εκείνων που δαπανούν λιγότερα..."[11]

Η εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους δεν πρόκειται να αφήσει περιθώρια για γενναίες δημόσιες επενδύσεις. Τα ευρωπαϊκά προγράμματα δεν πρόκειται να τις υποκαταστήσουν και τα προγράμματα τύπου Μάρσαλ που κάποιοι ευελπιστούν να υπάρξουν είναι αδιανόητα στην ΕΕ των γνωστών καρμίρηδων και φραγκοδολοφόνων. Ταυτόχρονα οι δημογραφικές εξελίξεις και η μετανάστευση – η οποία μπορεί να εκτονώνει την εργατική νεανική οργή σαν το καπάκι που ανοιγοκλείνει στην κατσαρόλα που βράζει ώστε να μην υπάρξει υπερχείλιση, δηλαδή κοινωνική έκρηξη – δημιουργούν πρόσθετα προβλήματα από τη μια **μέσω της μείωσης του προς εκμετάλλευση ικανού και δυναμικού παραγωγικού δυναμικού και από την άλλη αυξανόμενες δημοσιονομικές πιέσεις** σε μια χώρα

γερόντων. Σε μια σειρά σεναρίων, του αντίστοιχου τμήματος του πανεπιστημίου Θεσσαλίας, δημογραφικών προβολών εξετάζεται η εξέλιξη της διαπίστωσης ότι **ο πληθυσμός της Ελλάδας έχει αρχίσει πλέον να μειώνεται εξαιτίας του αρνητικού προσήμου τόσο του φυσικού όσο και του μεταναστευτικού ισοζυγίου.**

Τα έξι συνολικά δημιουργηθέντα σενάρια [12] οδηγούν προφανώς σε σαφώς διαφοροποιημένα αποτελέσματα. Ειδικότερα, δίνουν συνολικούς πληθυσμούς στο τέλος της περιόδου (2050) που κυμαίνονται από 10,064 εκατ. (μέγιστο) έως 8,315 εκατ. (ελάχιστο), ήτοι μειώσεις σε σχέση με το 2015 κατά 794 χιλ. και 2.543 εκατ. σε απόλυτες τιμές και από 7,3 έως 23,4 % αντίστοιχα. Αν νομίζουμε ότι με ένα τραγικό τρόπο γίνεται η πρόβλεψη για το **κακό σενάριο** ας πάρουμε υπόψιν ότι υπολογίζουν για όλη την περίοδο ως το 2050 οι μεταναστευτικές εισροές: 1.605 χιλ. συνολικά (355 χιλ. Έλληνες και 1.250 χιλ. αλλοδαποί, εκ των οποίων 550 χιλ. από τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες) και εκροές: 1.623 χιλ. (εκ των οποίων 640 χιλ. Έλληνες και 983 χιλ. αλλοδαποί). **Αρνητικό τελικό Μεταναστευτικό Ισοζύγιο περιόδου 2015-2049: -18 χιλ. Μόνο!**

Επίσης επιδείνωση των συνθηκών θνησιμότητας (προσδοκώμενη ζωή στη γέννηση στο τέλος της περιόδου: άνδρες 76,5 / 82,5 γυναίκες) από 78,4 έτη το 2014 για τους άνδρες και στα 83,5 έτη αντίστοιχα για τις γυναίκες Για τις γεννήσεις για όλη την περίοδο υπολογίζουν 1,3 παιδιά/γυναίκα το ίδιο όπως και το 2014.

Σε όλα τα σενάρια το μέγεθος και **το ειδικό βάρος του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας (15-64 ετών ή ακόμη 19-64 ετών) αναμένεται να μειωθεί σημαντικά ανάμεσα στο 2015 και στο 2050 μείωση που μπορεί να φθάσει το 35%** και να είναι λιγότερο από το 50% του συνολικού πληθυσμού! Με αυτούς τους όρους από τη μια πλήττεται σημαντικά η δυνατότητα του κεφαλαίου να αποκαταστήσει τη μάζα των συνολικών κερδών και από την άλλη δυσχεραίνεται η δυνατότητα συγκρότησης του αντίπαλου δέους, ενός σύγχρονου εργατικού κινήματος.

Και ενώ κάθε ψύχραιμος παρατηρητής επισημαίνει τα αδιέξοδα οι κυβερνητικοί εν μέσω “διαπραγμάτευσης”, επειδή ο Μοσκοβισί αναφέρθηκε στο τέλος της λιτότητας, σαν τη ζαχαρίνη που καλύπτει το κινίνο των σκληρών νέων μέτρων, έκαναν και ειδική κυβερνητική σύσκεψη για την “εκπόνηση σχεδίου για την παραγωγική ανασυγκρότηση και δίκαιη ανάπτυξη. Η αλλαγή παραγωγικού μοντέλου και η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της ελληνικής οικονομίας, με κεντρικό στόχο την ενίσχυση της ανάπτυξης και την αύξηση της απασχόλησης, είναι οι βασικοί πυλώνες του προγράμματος, που παρουσίασε ο υπουργός Οικονομίας Δημήτρης Παπαδημητρίου, στη σύσκεψη. Πρόκειται για

μελέτη 30 σελίδων, η οποία θα αποτελέσει τη βασική πρόταση της κυβέρνησης προς τους Θεσμούς ενόψει της β' αξιολόγησης, αλλά και προς τους παραγωγικούς φορείς και την Τοπική Αυτοδιοίκηση, με τους οποίους θα ξεκινήσει ευρεία διαβούλευση." Στόχος εκτός των άλλων "είναι μέσα από το εθνικό αυτό σχέδιο **να μειωθεί περαιτέρω η ανεργία** κατά 10 (!) μονάδες μέχρι το τέλος του 2020." [13] Μας δουλεύουν κανονικά!

Το πολιτικό προσωπικό της αστικής τάξης – συμπολίτευση και αντιπολίτευση – έχει σαλτάρει τελείως και ενδιαφέρεται μόνο για την καρέκλα. Δεν προβλέπεται από μέρους τους οποιαδήποτε πρωτοβουλία για να υπερβούν το αδιέξοδο πλαίσιο των πιστωτών. Μέχρι στιγμής η αστική τάξη -και οι εκπρόσωποι τους- φαίνεται σαν ναρκωμένη να παρακολουθεί την πορεία καταστροφής της χώρας και υποβιβασμού της θέσης της. Αφού παρέδωσε τον τραπεζικό τομέα φαίνεται ότι ισχυρά τζάκια έχουν μεταφέρει σημαντικό μέρος των δραστηριοτήτων τους στο εξωτερικό όπως ο Μπόμπολας με στόχο το 50% εκεί, ο Κόκκαλης με ακόμη μεγαλύτερες δουλειές έξω, ο Λάτσης λεηλάτησε την τράπεζα του και κάνει δουλειές με τους πιστωτές και αντάμα με τον Βαρδινογιάννη τα κονομάνε με τα πετρέλαια και το μονοπώλιο τους όπως και με τον εκσυγχρονισμό των διυλιστηρίων τους με 10 δις προνομιακό δανεισμό. Οι φωνές για το ναυάγιο και την αλλαγή πορείας αν και δυναμώνουν είναι εντελώς μειοψηφικές.

Στην τιμή και τη συνείδηση της εργατικής τάξης επαφίεται η αλλαγή πλεύσης. Η σωτηρία της δεν μπορεί να είναι παρά μόνο έργο της ίδιας. Πέρα από τη γνωστή βιασύνη να δώσουμε λύσεις εδώ και τώρα, να μετατρέψουμε κάθε αγώνα σε "μητέρα όλων των μαχών" που εκφράζει **το επαναστατικό πάθος αλλά και την μικροαστική ανυπομονησία** που διακατέχει ευρεία τμήματα της κομμουνιστικής και όχι μόνο αριστεράς, πρέπει να συνειδητοποιηθεί ότι έχουμε μπει **σε μια νέα ιστορική περίοδο** όπου το διακύβευμα ποιος θα πληρώσει τελικά τον λογαριασμό της κρίσης, ποιος θα είναι ο κερδισμένος, ο νικητής έστω και στα σημεία θα κρίνεται για αρκετά χρόνια εμπρός μας. Έτσι η εκ νέου οργάνωση της τάξης, **το ενιαίο εργατικό μέτωπό της,** πολύ μειοψηφικά στην αρχή, σε τάξη για τον εαυτό της, με βάση την αρχή κατάργησης κάθε εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο, με τη συμμετοχή κάθε εργατικού ρεύματος και οργάνωσης που την επικαλείται, **εντός και εκτός αλλά κυρίως εναντίον** του σημερινού κυβερνητικού και εργοδοτικού συνδικαλισμού, αυτού του ψοφοδεούς, εκφυλισμένου πάλαι ποτέ εργατικού μεν ηττημένου δε εργατικού ρεύματος, πρέπει να μπει μόνιμα στην ημερήσια διάταξη. Η εργατική αντίληψη εξόδου από την κρίση, το πρόγραμμα πάλης για την περίοδο με άξονες:

- Διαγραφή του χρέους

- Έξοδος από ΕΕ και ευρωζώνη και κάθε ιμπεριαλιστικό οργανισμό
- Κρατικοποίηση των τραπεζών που μαζί με αυτή των κρίσιμων, στρατηγικής σημασίας επιχειρήσεων, με εργατικό έλεγχο, θα αποτελέσει τη βάση για την παραγωγική αναδιάρθρωση της χώρας
- Αποκατάσταση των εισοδηματικών απωλειών σε μισθούς και συντάξεις
- Αποκατάσταση και διεύρυνση των εργατικών και λαϊκών και συλλογικών δικαιωμάτων

μπορεί να αποτελέσει όχι μόνο την άμεση βάση των διεκδικήσεων αλλά και συγκρότησης και για τις μάχες που πρέπει να δοθούν αλλά και δια των μαχών αυτών. Στην παρούσα φάση, **με ένα παρατεταμένο εργατικό και λαϊκό αντάρτικο διαρκείας** πρέπει να προετοιμασθεί σε συνθήκες αγωνιστικής άμπωτης το επόμενο και νικηφόρο κύμα εργατικής πλημμυρίδας.

Αυτή δεν θα είναι αποτέλεσμα μιας ή λίγων ευφυών κινήσεων, πολύ περισσότερο σε συμμαχία και υπό τον σχεδιασμό του κυβερνητικού ή εργοδοτικού συνδικαλισμού, αλλά μετά από χιλιάδες μικρές και μεγάλες μάχες, μερικού ή γενικότερου χαρακτήρα, αμυντικών και επιθετικών, που όχι απλά θα κινητοποιούν τους κάτω αλλά θα τους έχουν ως πρωταγωνιστές. Η συγκρότηση του εργατικού και λαϊκού κινήματος από τα κάτω και από τα πάνω σε μια διαλεκτική σχέση, με τις συναγωνιστικές φιλοδοξίες ηγεμονίας να τροφοδοτούν τις προσπάθειες συγκρότησης του, σε συνθήκες εργατικής δημοκρατίας και ανοικτού διαλόγου, θα τροφοδοτούν έτσι ή αλλιώς τη συγκρότηση πολιτικών μετώπου/ων και αυτό/ά με τη σειρά του θα ανατροφοδοτεί την εργατική και λαϊκή αυτενέργεια.

Και αν η συνολική πορεία των συγκρούσεων καταλήξουν σε διέξοδο με εργατικό πρόσημο το σίγουρο είναι ότι μέσα από τη σφοδρότητα και το εύρος τους καθώς και με τη συνέργεια ευνοϊκών διεθνών εξελίξεων ίσως να ανοίξει ένα μονοπάτι προσέγγισης της συνολικής κοινωνικής ανατροπής σαν τη μόνη εγγύηση των κεκτημένων.

Αν η επικαιρότητα και η αναγκαιότητα της πρότασης δίνει **λύση στις υπαρκτές κυρίαρχες αντιθέσεις της περιόδου** τότε η θέση του *Κομμουνιστικού Μανιφέστου* αποκτά μια ιδιαίτερη βαρύτητα:

> “άμεσος σκοπός των κομμουνιστών είναι ο ίδιος με το σκοπό όλων των άλλων προλεταριακών κομμάτων: συγκρότηση του προλεταριάτου σε τάξη, ανατροπή της κυριαρχίας της αστικής τάξης, κατάκτηση της πολιτικής εξουσίας από το

προλεταριάτο.”

Θα τονίζαμε και την αντίστροφη διαδικασία που θα παίρνει οξυγόνο, δύναμη ζωής, ανανέωσης και φρεσκάδας σε ιδέες και πρακτικές από την συγκρότηση της τάξης για τη δημιουργία ενός σύγχρονου κομμουνιστικού ρεύματος/μετώπου/κόμματος.

28-2-2017

.....

[1] Κατ’ ευφημισμό ελληνικές αφού ελέγχονται πλέον από ξένα κεφάλαια και το υπερταμείο όργανο των δανειστών.

[2] Ηλίας Λεκκός επικεφαλής οικονομολόγος, Ειρήνη Στάγγελ, Αναστασία Αγγελοπούλου.

[3] Eurobank Research 7 ημέρες οικονομία Τεύχος 195 – 17 Φεβρουάριου 2017

[4] Τράπεζα Πειραιώς ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ & ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ 2ο Γενάρης 2017

[5] http://news.in.gr/economy/article/?aid=1500130812

[6] Επεξεργασία εθνικών λογαριασμών, προσωρινών εθνικών λογαριασμών, στατιστικών επετηρίδων και στατιστικού δελτίου ΕΣΥΕ και ΕΛΣΤΑΤ

[7] Eurobank 7 ημέρες οικονομία Τεύχος 192 20 Ιανουαρίου 2017

[8] Το Grexit παραμένει καταστροφικό για την Ελλάδα Καθημερινή 19/2/17

[9] http://www.onlarissa.gr/2017/02/05/chionis-sto-onlarissa-grexit-bori-na-min-ine-atichima-alla-siniditi-epilogi/

[10] Το ποντίκι 13-2- 2017

[11] Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών 24 Φεβ. 2017

[12] Η ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (2015-2050) ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ (ΕΔΚΑ) ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2016

[13] http://www.ert.gr/evria-kyvernitiki-syskepsi-gia-paragogiki-anasygkrotisi/